

रतधार 91, 21. BHART. 1, 46. अघारवर्ष^० RAGH. 4, 82. KUMĀRAS. 6, 43. VARĀH. BRH. S. 94, 16. RĀGA-TAR. 3, 278. PRAB. 87, 9. ^०ग्रस्तभास्कर RĀGA-TAR. 2, 37. शर्^० R. 5, 76, 10. RAGH. 4, 41. अन्धोऽन्धवाणवर्ष तत् युद्ध-उर्दिनमावभौ HARIV. 2681. मदुर्दिनश्री (beim Elephanten) RAGH. 3, 47. Am Ende eines adj. comp. (f. आ): वाष्पदुर्दिनात्ती DAČAK. in BENF. Chr. 187, 16. मकरन्ददुर्दिना: — उद्यानभूमय: PRAB. 79, 16. — 2) adj. f. आ mit Regenwolken bezogen, bewölkt, trübe: संप्राप्ते दुर्दिने काले दुर्दिने भाति वै नमः HARIV. 3372. पोषवर्षेण पतता दुर्दिनं च नमो ऽभवत् R. 6, 90, 29. नीमूतेश्च (शराणां) दिशः सर्वाश्चके तिमिरदुर्दिना: MBH. 8, 4771. मुचस्येव मानश्चासं तोषमञ्जनदुर्दिनम् HARIV. 7081.

दुर्दिनाय् (vom vorherg.), ^०पते sich mit Wolken beziehen P. 3, 1, 17, Vārtt. 2 (= दुर्दिनं करोति, wobei wohl नमस् als subj. hinzuzudenken ist).

दुर्दिवस (2. डुप् + दि^०) m. ein trüber, regnichter Tag PĀNĀT. I, 189 = III, 206. — Vgl. दुर्दिन.

दुर्दुष्ट m. ein Ausdruck des Tadels gaṇa खसूच्यादि aus dem GAṆABATN. मीमांसक^० = नास्तिक Atheist P. 2, 1, 53. Sch. Nach ĠAṬĀDH. im ÇKDr. auch allein = नास्तिक; H. an. 3, 155 und MED. f. 36 wird das Wort unter den mannichfachen Bedd. von कर्त aufgeführt. WILS. दुर्दुष्ट (vgl. v. l. im gaṇa खसूच्यादि). — Vgl. दुर्धुत्र.

दुर्दुह (2. डुप् + दुह् m. nom. act.) adj. f. schwer zu melken, sich nicht melken lassend: गो MBH. 3, 1128 = 12, 2503.

दुर्दृष्ट (2. डुप् + दृश्) adj. schlecht sehend BuĠ. P. 4, 3, 17.

दुर्दृश (2. डुप् + दृश्) adj. f. आ 1) schwer zu sehen, — zu erblicken, — anzutreffen MBH. 7, 1470. 9454. 10, 83 (gedr. दुर्दृशी). 13, 724. — 2) unangenehm anzusehen, widerlich MBH. 1, 568. 7, 1979. 8, 2135. 4038. — Vgl. दुर्दर्श.

दुर्दृशीक (2. डुप् + दृ^०) adj. übelaussehend: अत्रकावं दुर्दृशीकं त्रिंशद्दिग् R. 7, 30, 1.

दुर्दृष्ट (2. डुप् + दृ^०) adj. schlecht geprüft, ungerecht entschieden: व्यवहार JĠĠN. 2, 305.

दुर्दैव (2. डुप् + दैव) n. Missgeschick HIT. 43, 1. ^०विपाक 18, 7, v. l. DHĀRTAS. 74, 19.

दुर्दैववत् (vom vorherg.) adj. vom Missgeschick verfolgt HIT. 123, 16.

दुर्द्यूत (2. डुप् + द्यूत) n. ein böses, verbrecherisches Spiel: ^०देविन् MBH. 4, 532. fg. 13, 266.

दुर्द्रिता f. eine best. Schlingpflanze ĠAṬĀDH. im ÇKDr.

दुर्दुम (2. डुप् + दुम) m. eine grüne Zwiebel RĀGAN. im ÇKDr. — Vgl. दुर्दुम.

दुर्धर (2. डुप् + धर) 1) adj. f. आ = दुःखधार्य (so ist mit ÇKDr. zu lesen) H. an. 3, 565. fg. a) schwer zu tragen, — zu halten, — zu ertragen, dessen Andrang schwer zu widerstehen ist, unaufhaltsam, ungehemmt: पृथिवी मूर्ध्ना MBH. 3, 4403. 13, 2109. HARIV. 3921. गर्भ 6433. KATHĀS. 20, 86. गङ्गा R. 1, 44, 8. धनुस् 3, 4, 35. दण्डो (Stock, Strafe) किं सुमक्तेजो दुर्धर्मकृतात्मभिः zu halten so v. a. zu führen, auszuüben M. 7, 28. (पुल्ल-म्) तत्पयात करोत्सृष्टमन्धकोरसि दुर्धर्मम् HARIV. 8293. MBH. 1, 5306. निर्जित्य दुर्धरं क्रौणम् 7, 4707. 11, 35. वासुदेव 13, 7025. रुषितस्य — धूकु-टीकुटिलं मुखम् R. GORR. 2, 20, 3. शोकं धारय दुर्धर्मम् MBH. 7, 1493. मदन

GHAT. 11. राखं किं सततं दुःखं दुर्धरं चाकृतात्मभिः 13, 3932. राखलक्ष्मी PĀNĀT. 203, 2. अपामिव प्रवृणो यस्य दुर्धरं राधः (अपावतम्) RV. 1, 37, 1. वाष्प MBH. 1, 2006. Vgl. अकुश^०. — b) schwer im Gedächtniss zu behalten MBH. 13, 3618. — 2) m. a) Quecksilber RĀGAN. im ÇKDr. — b) N. zweier Pflanzen: α) = कृष्ण H. an. MED. r. 170. — β) = भल्लातक RĀGAN. im ÇKDr. — c) eine Art Hölle MED. — d) N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarāṣṭra (vgl. दुर्धर) MBH. 7, 5564. eines Heerführers des Çambara HARIV. 9291. 9320. des Mahisha ÇKDr. (इति चाणो).

दुर्धरीतु (2. डुप् + ध^०) adj. unaufhaltsam, ungehemmt RV. 10, 20, 2.

दुर्धर्तु (2. डुप् + ध^०) adj. dass. RV. 5, 87, 9.

दुर्धर्म (2. डुप् + ध^०) adj. schlechten Gesetzen folgend MBH. 8, 2066.

दुर्धर्य (2. डुप् + धर्य) 1) adj. f. आ dem man nichts anhaben kann, vor Angriffen sicher, unantastbar, dem schwer beizukommen ist, dem man nicht in die Nähe kommen mag, gefährlich; von Personen: दुर्धर्या तर्क-यामास दीप्तामग्निशिखामिव N. 11, 34. BuĠ. P. 1, 12, 21. 4, 22, 57. MBH. 1, 2918. 3, 16326. 4, 823. 5, 3303. 7420. N. 11, 8. R. 1, 1, 43. 14, 16. 28, 21. 4, 9, 28. 31, 25. (वाकिनी) वभूव दुर्धर्यतरा सेन्द्रैरपि सुरासुरैः 6, 16, 58. स-मुद्र 2, 34, 45. HIT. Pr. 3. परिखा: MBH. 3, 16325. पुर ARG. 10, 10. R. 4, 41, 52. 5, 26, 40. आकाशगङ्गा 4, 44, 61. तापसाश्चममण्डल 3, 6, 1. वन 10, 11. शस्त्राणि HARIV. 2327. निनद R. 1, 40, 20. द्वेय RĀGA-TAR. 3, 520. grässlich, schrecklich: तोष्यता MBH. 14, 1621. संताप 1849. — 2) m. N. pr. a) eines Sohnes des Dhṛtarāṣṭra (vgl. दुर्धर) MBH. 1, 2729. 4542. — b) eines Berges in Kuçadvīpa MBH. 6, 451. — 3) f. आ N. zweier Pflanzen: a) = नागदमनी. — b) = कन्धारी RĀGAN. im ÇKDr. — Vgl. दुराधर्य, दुष्प्रधर्य.

दुर्धर्यकुमारभूत (डु^० - कु^० + भूत) m. N. pr. eines Bodhisattva VJUTP. 22.

दुर्धर्यण (2. डुप् + ध^०) adj. = दुर्धर्य P. 3, 3, 130, Vārtt. 1. स किं दुर्धर्यणो वाली नित्यं समरकर्मसु R. 4, 9, 55. 6, 18, 9.

दुर्धर्यता f. nom. abstr. von दुर्धर्य 1: अग्ने: MBH. 12, 9135.

दुर्धर्यत्व n. dass.: रिपो: BuĠ. P. 8, 15, 27. ब्राह्मन्शशतं लेभे दुर्धर्यत्वम-रतिषु 9, 13, 18.

दुर्ध्या (2. डुप् + धा) f. Unordnung: भोमा ज्ञाया ब्राह्मणस्योपनीता दुर्ध्या र्दधाति परमे व्योमन् RV. 10, 109, 4. — Vgl. दुर्धित.

दुर्धार्य (2. डुप् + धा^०) adj. schwer zu tragen, — zu ertragen: वेगं तु मम दुर्धार्यं पतल्या गगनाद्भवम् MBH. 3, 9941. मनसा im Gedächtniss zu tragen, zu behalten 13, 4483.

दुर्धित (2. डुप् + धित) adj. ungeordnet, unordentlich: इदमेवे सुधितं दुर्धितादधि प्रियाडे चिन्मन्मनः प्रेषो अस्तु ते RV. 1, 140, 11.

दुर्धो (2. डुप् + धो) adj. einen schlechten Verstand habend, dumm, einfältig: दुर्धिया MBH. 3, 4590. दुर्धियः nom. pl. BuĠ. P. 2, 3, 13. Siddh. K. zu P. 6, 4, 82. — Vgl. हूतो.

दुर्धूर (2. डुप् + धूर) adj. schlecht zum Fahren taugend: नि ये रिण-ह्योर्जसा वया गावा न दुर्धूरः RV. 5, 36, 4.

दुर्धुत्र m. ein Schüler, der nicht ohne Weiteres den Worten seines Lehrers glaubt (युक्तिं विना गुरुवाक्यमन्यमानः), ÇKDr. nach der TAT-TVABODHAN. दुर्धुत्र WILS. — Vgl. दुर्दुत्र.

उर्नय (2. डुप् + नय) m. ein schlechtes oder unkluges Benehmen; sg.